
Трансформація освітнього середовища в реаліях дистанційного навчання

Ю. А. Гутник, Ю. О. Деркач

У реаліях сьогодення освітній простір перебуває в процесі трансформації, коли гостро постає питання про забезпечення якісного рівня цифрової модернізації освіти, що безпосередньо передбачає оновлення освітнього середовища та впровадження в освітні практики новітніх освітніх ресурсів.

Тому *пріоритетною спрямованістю* Харківського ліцею № 8 є створення сучасної інноваційно-інформаційної платформи освітнього середовища для злагодженої організації роботи шкільної команди, колективної співпраці, де основний вектор – набуття педагогічним колективом професійних цифрових компетенцій для якісного надання знань здобувачам освіти, створення єдиного «хмарного» простору для співпраці всіх учасників освітнього процесу. *Саме такою траєкторією розвитку нашого закладу є організація роботи в системі G Suite for Education.*

Наш шлях до хмарних технологій можна простежити з 2013 року, де з кожним роком, з кожним етапом з'являлися певні результати щодо оновлення технічної бази, оволодіння практичними навичками й розвитку інформаційно-цифрових компетентностей педагогів. Варто зазначити, що динаміка готовності вчителів до використання та впровадження інноваційних технологій протягом 2016-2020 років відповідно до результатів моніторингових досліджень є позитивно зростаючою.

Розвиток цифровізації соціуму передбачає й нові траєкторії адміністративної організації діяльності закладу освіти та професійного розвитку педагогів. З цією метою в листопаді 2020 року педагоги закладу разом з адміністрацією залучилися до ініціативи Google України та МОН України й отримали сертифікати про проходження навчального курсу «Ефективні рішення Google for Education для хмарної взаємодії», який було організовано для покращення організації дистанційного навчання в закладах освіти.

Базовою тренінговою платформою цього курсу стала Академія цифрового розвитку. Курс базувався на практичних засадах і передбачав навчання за всіма напрямками середовища G Suite for Education щодо стратегії планування та супроводу закладу з налаштувань системи, формації освітнього середовища через інструментарії, реалізації взаємодії з педагогічним, учнівським і батьківським середовищем, ознайомлення з прикладами ефективності впровадження цифрових інструментів Google Workspace (G Suite). Ознайомившись з основними принципами роботи, ми з'ясували, що G Suite for Education має переваги порівняно з будь-яким іншим «хмарним сервісом»:

- сервіс надається комунальним навчальним закладам безкоштовно,
- простота і зручність користування,
- необмежений дисковий простір на Google Drive, можливість спільної роботи,
- підключення пакету можливе лише адміністрацією закладу освіти, окремий працівник його отримати не може,

- підвищена безпека користування, захист від несанкціонованих користувачів,
- організація дистанційного та змішаного навчання за допомогою «хмари», організація та підтримка мережевої взаємодії всіх учасників освітнього процесу, організація постійної взаємодії «адміністрація-учитель», «учитель-учитель», «учитель-учень», «учителі-батьки»
- створення індивідуальної освітньої траєкторії для самоосвіти, саморозвитку, самоаналізу та рефлексії всіх учасників освітнього процесу.

G Suite for Education – це набір безкоштовних програм Google, розроблених спеціально для закладів освіти. У пакет входять 14 основних та 51 додаткових сервісів Google. У цьому пакеті реалізовано підвищений захист персональних даних учасників, синхронізація різних додатків, що пришвидшує та автоматизує багато освітніх і робочих процесів. Використання єдиної платформи спрощує та оптимізує взаємодію між педагогами, учнями, батьками. Усе це надало нам можливість розпочати створення єдиного інформаційно-освітнього середовища нашого закладу.

На засіданні педради (листопад 2020 р.) було проаналізовано актуальність цього питання та прийнято рішення про підключення закладу до G Suite for Education.

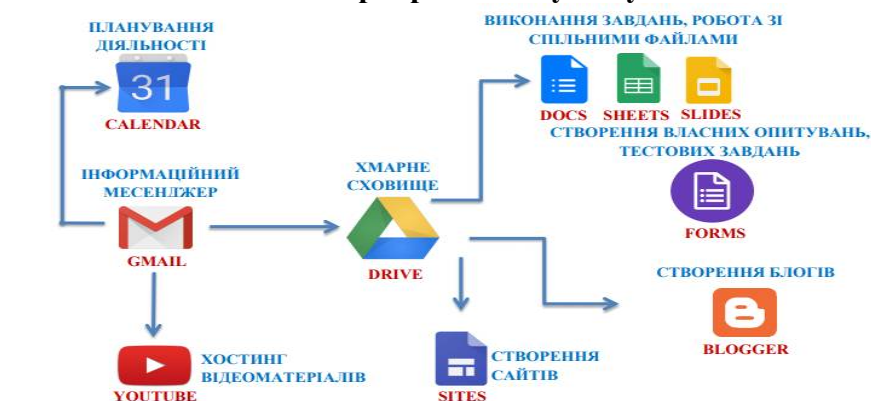
Протягом грудня 2020 року проведено організаційну роботу щодо реєстрації закладу в G Suite for Education: отримано домен для закладу та підтверджено право власності на нього, відбулося навчання педагогів, створено акаунти користувачів, надано рівні доступу до користування службами.

Наступним етапом стало утворення творчої групи-команди стейкхолдерів з упровадження та роботи із системою та її можливостями, забезпечення оперативної та ґрунтовної підготовки членів творчої групи та навчання шкільної команди-користувачів.

Далі ми хочемо представити нашу модель використання ресурсів G Suite for Education, наповнення спільних додатків.

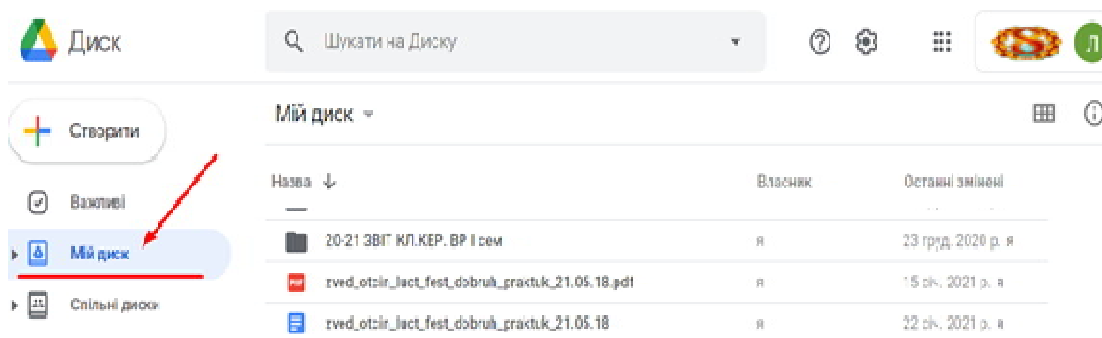
Створення системи комунікації ми почали з реєстрації нових акаунтів, заповнення інформації про кожного користувача в додатку *Google «Контакти»* й активного користування *електронною поштою Gmail*, а для організації спільної роботи було створено корпоративний акаунт.

Робота в корпоративному акаунті

МОДЕЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ВЧИТЕЛЯ НА ОСНОВІ ХМАРНИХ СЕРВІСІВ GOOGLE

Google Drive – хмарний офісний пакет де є керування Моїм диском і Спільними дисками. Для спільного користування та наповнення розділів із метою прозорості та якісної роботи педагогічного колективу всі вчителі мають доступ як редактори до розділу «Мій диск». Так, наприклад, створено та завантажено педагогами теки «Канікулярні плани», «Звіт класних керівників», «Календарні плани» тощо, де систематизована звітна документація («Мій диск» на нашому корпоративному акаунті)

Диск повністю інтегрується з Документами, Таблицями й Презентаціями – хмарними додатками, у яких педагогічний колектив може ефективно працювати разом у режимі реального часу. Створюйте контент і діліться ним із колегами – для цього не потрібно переносити дані з інших інструментів. За замовчуванням вмикається спільний доступ до перегляду файлів, при цьому посилання на файли копіюється в буфер обміну. Усі, хто мають дане посилання на файли, можуть їх переглядати. Диск інтегрується з поточними інструментами нашої команди й доповнює їх. Ми можемо разом працювати над файлами документів, не конвертуючи формати, а зберігати й редагувати понад 100 інших типів файлів, зокрема PDF, CAD, зображення тощо.

Диск використовує потужні пошукові технології Google, які мають виняткову швидкість, ефективність і надійність. Щоб передбачити, що ми шукаємо, контент на вкладці «Важливі», і використовуємо штучний інтелект. З цими функціями ми й наша команда знаходить файли на 50% швидше. Диск розпізнає, з ким із колег ми в першу чергу співпрацюємо та якими подіями цікавимося. У ньому застосовуються функції швидкого доступу та пошуку, щоб пропонувати користувачам саме ті файли, які потребують їхньої уваги.

У кожного вчителя є свій особистий Диск, у якому Сервіс Google Диск відкриває для вчителя надзвичайно широкі можливості в навчальному процесі: підготовка до уроків, систематизація розроблених матеріалів, використання на уроках диференційованого навчання (підготовка та подальше використання різномісцевих практичних завдань), методична робота у творчих групах (використання можливостей спільного доступу до файлів та папок), самоосвіта, робота з батьками та громадськістю.

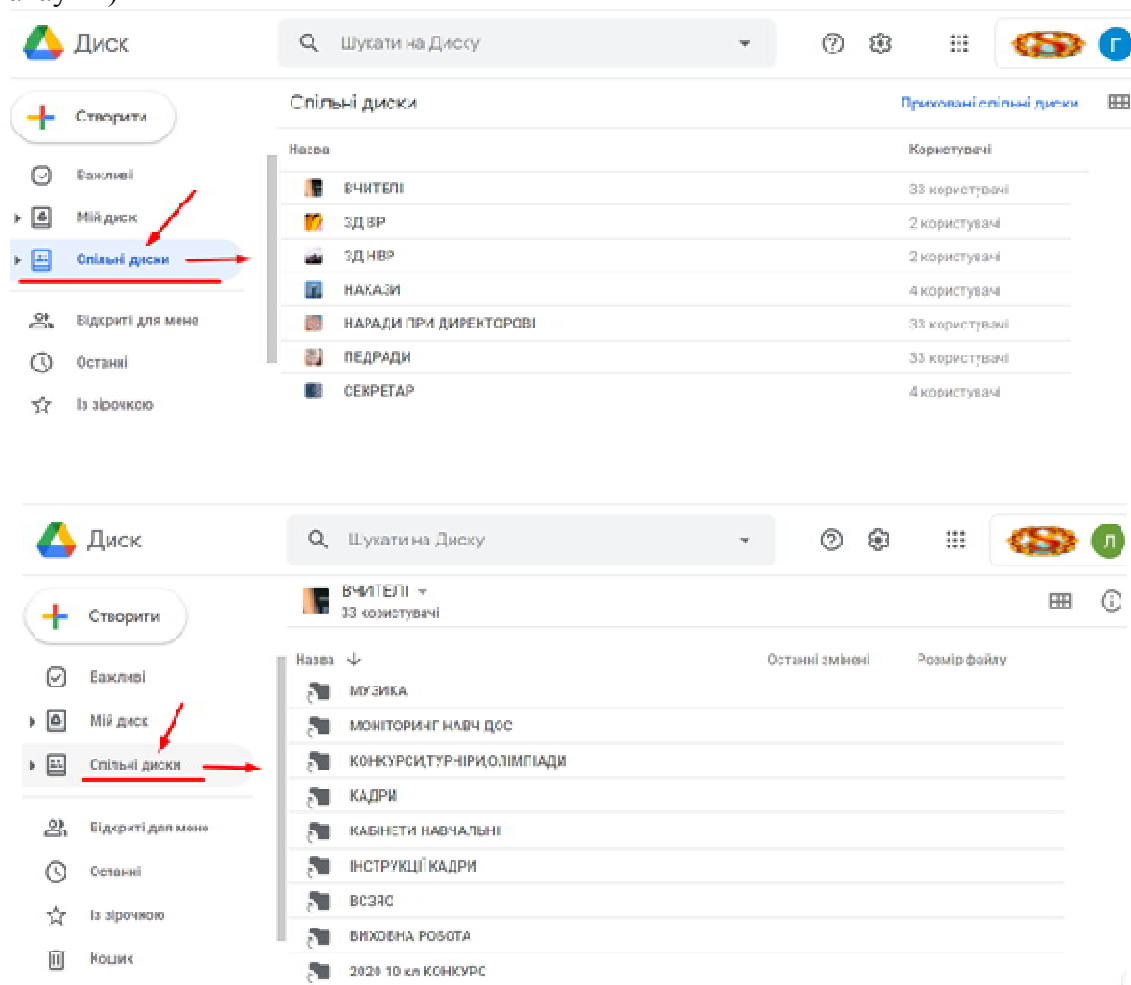
Ще один цікавий функціонал – Google Таблиці, де дуже зручно створювати звіти, графіки та діаграми.

Вони відкривають безліч можливостей:

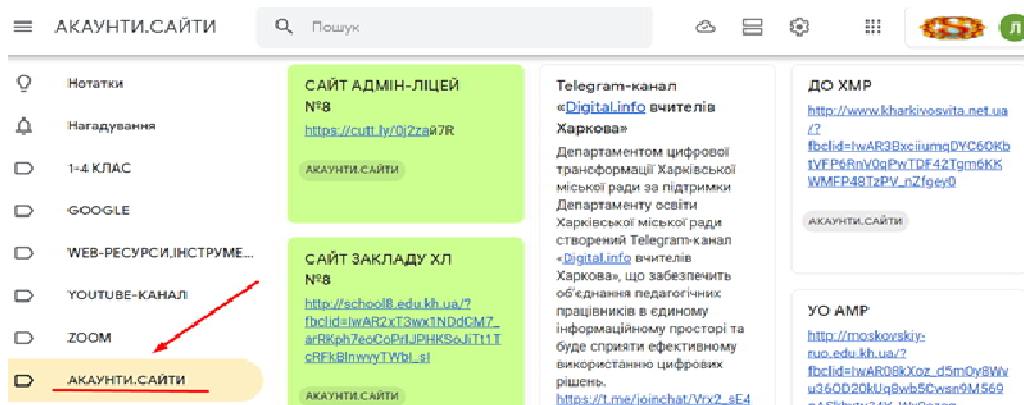
- фіксують дані про завдання чи проекти, які виконуватимуть учні;
- містять інформацію про заплановані позакласні заходи чи екскурсії;

- створюють можливості для внесення учнями відомостей про виконані проекти, прочитані книги тощо;
- допомагають вести облік успішності учнів і зручно відстежувати їхній прогрес. Google таблиці – надзвичайно зручний інструмент для спільної роботи з колегами: створити розклад уроків, чергувань, загальношкільних заходів тощо та безперешкодно змінювати їх у разі потреби.

Адміністратором відкрито доступ для перегляду користувачами розділу «Спільний диск» із різних напрямів освітньої діяльності для використання в роботі. Спільний із колегами доступ до матеріалів, спільна робота над ними, проведення віртуальних педрад, доступ усіх педагогів до інформативних файлів – такі можливості надав нам Google Drive («Спільний диск» на нашому корпоративному акаунті)

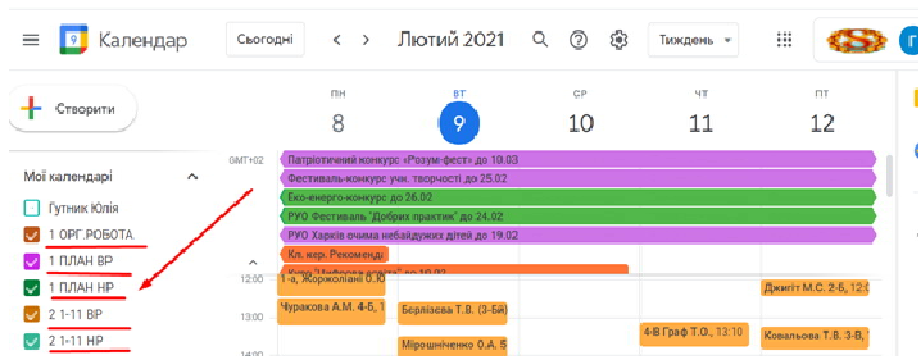
Користування сервісом *Google Keep* допомогло створити нам колекції нотаток із різних тематичних напрямів освітнього процесу та спільно наповнити кожну посиланнями, які завжди будуть під рукою. Також педагоги оновлюють теки з посиланнями на сайти МОН, ХАНО, УО, інших освітян. У своїх акаунтах учителі користуються власними добірками корисних для їхньої роботи посилань. (Сервіс Google Keep нашого корпоративного акаунта, власних акаунтів учителів).

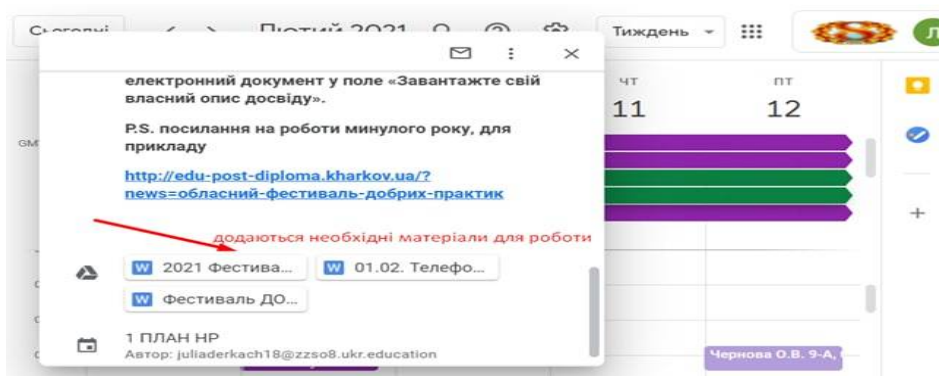
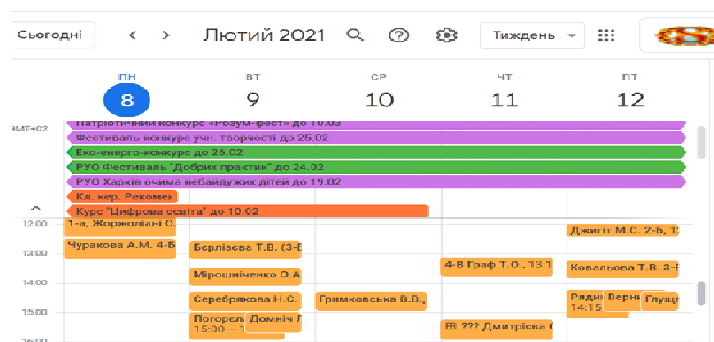
Онлайновий сервіс *Google Calendar* став у нагоді для планування організаційних питань і заходів із прив'язкою до календаря, який уміє відправляти нагадування про події через e-mail і SMS. Робота здійснюється у вікні браузера через вебінтерфейс, дані зберігаються на централізованому сервері Google, тому одержати доступ до розкладу можна з будь-якого комп'ютера, підключеного до Інтернету (при цьому дані захищені паролем). В інтерфейсі можна користуватися «гарячими клавішами», є рядок для швидкого занесення події. Зручна функція – автоматичне занесення листів, що містять такі рядки в тілі листа, як розклад. Паралельно можна створювати кілька календарів, а також автоматично помічати офіційні свята. Одна з ключових переваг – можливість спільного використання календаря. Його зроблено видимим для обраних користувачів, що дозволяє планувати спільні зустрічі. Для зручності спільного користування ми створили 5 календарів:

- «Організаційна робота»,
- «План ВР»,
- «План НР» (створювати та редагувати події має можливість тільки адміністрація, педагогічний колектив-переглядач). Спільний доступ для створення та редагування подій (заходів) мають педагоги в календарях
- «1-11ВР (виховна робота)»,
- «1-11НР (навчальна робота)». Учителі самостійно створюють події та надають інформацію про свої заплановані виховні заходи, відкриті уроки тощо.

Події зберігаються в режимі онлайн – це спрощує співпрацю, постановку задач і відстежування дедлайну заходів. Цей додаток допомагає нашій команді працювати системно та синхронно, регулярно комунікувати з колегами та пам'ятати про всі справи, адміністрації – здійснювати внутрішкільний контроль (Google Calendar нашого закладу).

За допомогою Календаря Google ми можемо переглядати розклади своїх колег і поставлені задачі поряд зі своїми власними; швидко додавати події, збережені в інших програмах календарів, та інші цікаві дати, знайдені онлайн. Адміністратор закладу вирішує, хто бачитиме корпоративний календар, яку саме інформацію відвідувачі зможуть переглядати.

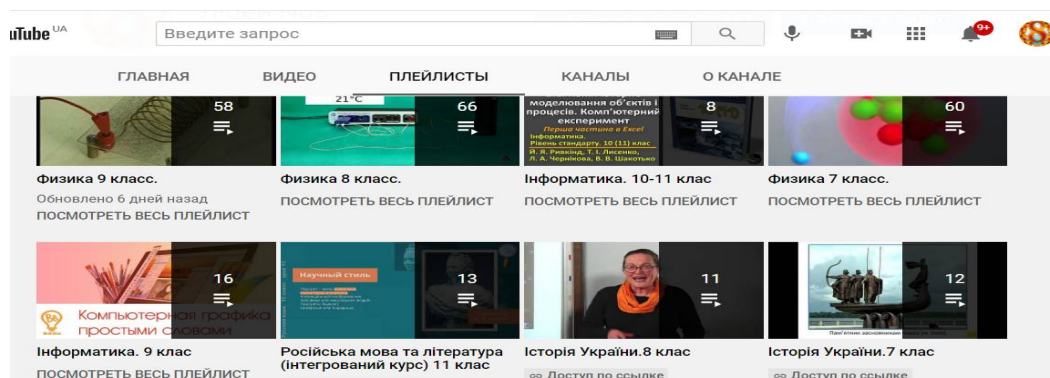
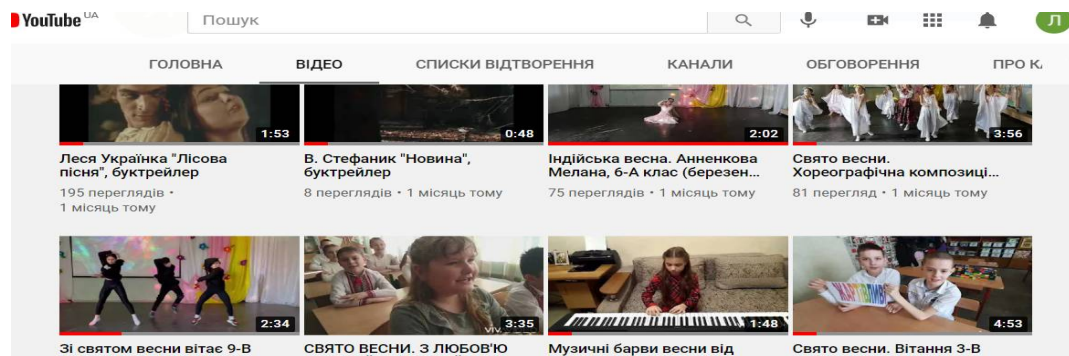
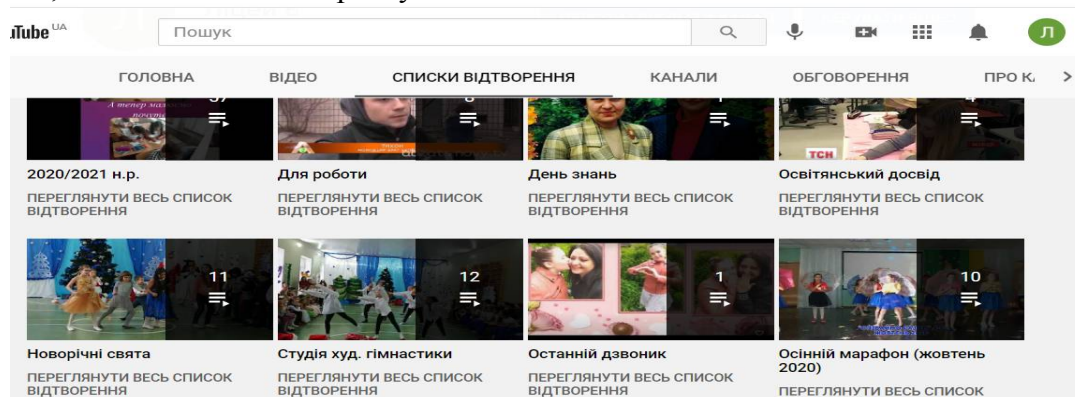

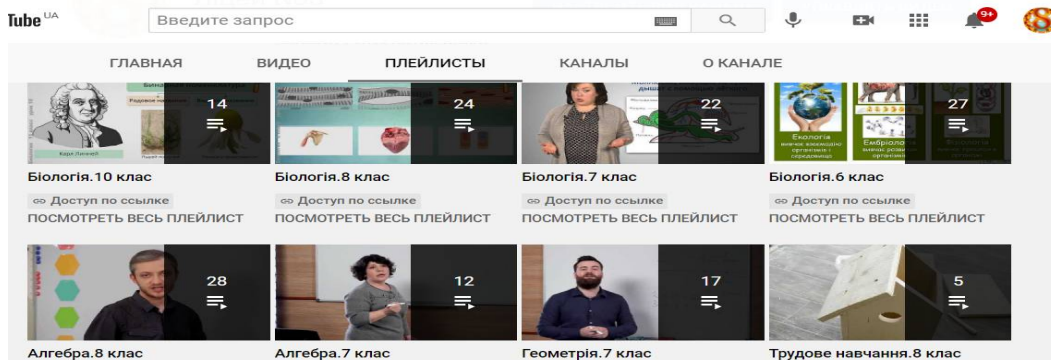
Ми створюємо запрошення, відсилаємо нагадування та відстежуємо всередині. Планування та запис нарад-відеозустрічей *Google Meet* (не обмежених у часі!) з можливістю захисту від несанкціонованого підключення також зручно розміщується в *Google Calendar* (планування та запис відеозустрічі в *Google Calendar*).

Під час дистанційного навчання для вчителів – це чіткий розклад навчання, контроль за навантаженням і кількістю завдань для учнів. у ньому плануються відеозустрічі, дається навчальний матеріал з предметів на певний день або період, додаються посилання на інші сервіси, синхронізуються завдання з *Google Classroom*. Завдяки простому налаштуванню *G Suite* для освіти спрощує

повторювані завдання та полегшує фокус на навчанні. За допомогою спрощених робочих процесів учителі співпрацюють один на один або з усім класом, без зайвих зусиль надають учням конструктивні та персоналізовані рекомендації. (Google Classroom у роботі вчителів).

Також у нагоді є використання відео з YOUTUBE. YouTube є джерелом різноманітного й актуального відеоконтенту і має добре організований пошук, який дозволяє знаходити необхідне відео. Скачування відео з YouTube відеохостингом не підтримується, проте є значна кількість онлайн-сервісів, додатків до браузера, програм, які допоможуть скачати потрібне для використання на заняттях відео. Навчальне відео можна використовувати й безпосередньо із самого сайту youtube.com, але це вимагає наявності швидкого і гарантованого інтернет-підключення, а також відсутності у відео реклами. Ми створили колекції відео на YouTube та систематизували ролики за класами, темами, місцем у навчальному процесі тощо. Для цього відео об'єднували в плейлисти (списки відтворення). До плейлиста додавали як відео, завантажено нами, так і відео інших користувачів.

Google Forms (створення анкет, тестів, опитувань). Цей інструмент дозволить за лічені хвилини розробити тест чи опитування: створити форму, підготувати завдання, обрати тип відповіді. Також Google Форми можуть полегшити роботу з батьками та значно спростити спілкування з ними. Так, класний керівник на початку навчального року може запропонувати батькам заповнити анкету, щоб з'ясувати відповіді на такі стандартні питання, як номери телефонів, місце роботи, особливі потреби учнів (відвідування групи подовженого дня, дієтичне харчування, хвороби тощо).

Як майданчик для групової роботи для проведення «мозкового штурму», узагальнення та систематизації знань, рефлексії вчителі використовують *віртуальну інтерактивну дошку Jamboard*:

- для розміщення навчальної інформації, практичних завдань;
- для організації спільного онлайн виконання домашнього завдання;
- для розміщення ідей проектів та їхнє онлайн обговорення;
- як інструмент організації спільної діяльності учнів.

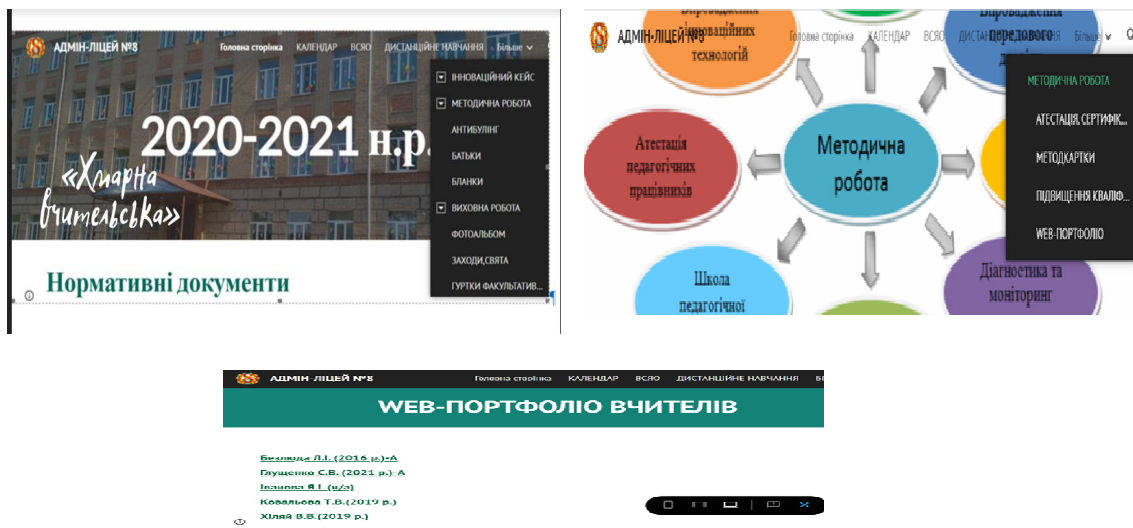
Велику кількість фото- та відеоматеріалів за декілька років допоміг нам зберегти в систематизованих фотоальбомах сервіс *Google Фото*.

Маючи спільний доступ, педагоги самостійно створюють публікації та фотоальбоми про проведені заходи, що дає змогу переглянути матеріали колег, поділитися своїми «знахідками» та в подальшому швидко й зручно розміщувати інформацію в рубриці «Фотогалерея» на офіційному сайті закладу освіти та на сторінці у Facebook.

Станом на лютий 2021 року додаток Google Фото нашого корпоративного акаунта мав до 500 альбомів (2018-2020 роки), включаючи архівні фото. (Google Фото нашого корпоративного акаунта).

Корпоративний сайт «Хмарна вчительська»

За допомогою хостингу *Google Sites* була організована «Хмарна вчительська» закладу освіти. Створюючи методичні матеріали, систематизуючи документи та надаючи доступ до своїх акаунтів, педагоги представляють свій досвід роботи колегам. Нормативні документи, рекомендації, відеоуроки, пам'ятки, інструкції, web-портфоліо, власні освітні ресурси, онлайн-тести, інтерактивні вправи, інноваційний кейс, досвід освітян – усе це ви знайдете в нашій «вчительській» ([корпоративний сайт «Хмарна вчительська»](#)).

Таким чином, «хмарні» сервіси – це інструменти для вирішення певних педагогічних завдань. І сприймати їх варто саме як інструменти. Немає сенсу намагатися використовувати все різноманіття доступних сервісів для виконання аналогічних завдань – значно ефективніше буде обрати один, найбільш зручний і надійний, і максимально повно освоїти його можливості. Таким для нас наразі є набір сервіс G Suite for Education.

Отже, за короткий проміжок часу шкільна команда нашого закладу зробила перші кроки для створення єдиного цифрового освітнього простору, але попереду ще багато роботи. Та ми сподіваємося, що наш досвід і його результати в системі G Suite for Education зможуть стати «добрими практиками» змін нашого закладу вже в найближчому майбутньому.

Електронна система управління навчальним процесом як спосіб взаємодії суб'єктів освітньої діяльності

(з досвіду роботи КЗ «Покотилівський ліцей № 2»
Височанської селищної ради Харківського району Харківської області)

О.О. Парасюк, Н.О. Єнютіна

Один із чинників соціально-економічного розвитку будь-якої держави є виробництво інформації. Розвиток технологій підвищує попит на інтелектуальність, високий рівень освіти.

У сучасному світі гостро постає питання масової якісної освіти, яка б забезпечила вимоги до споживача та виробника духовних благ. Тому важливість дистанційної освіти зрозуміла. Така форма дає свободу місцю, темпу та часу навчання.

З цієї метою у 2015 році була створена й запущена в тестовому форматі платформа для дистанційної підтримки навчального процесу КЗ «Покотилівський ліцей № 2 Височанської селищної ради Харківського району Харківської області».